HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והקדיחו יורה. מתקלקל הלבע מעלמו: **לאחר נפילה.** לאחר שקלטו הלבע ועשה שבח בגמר: **לימא שמואל ליה ליה דרב אסי.** הוסיל והדבר לחומקי דהכי מתניתין ומהשתא לא עבדינן כרב אסי דהא קיימא לן [בכורות מט.]: **אמר לך.** הא מתניתין דמשמע דלמי הקדיחו יורה נפילה יהיב ליה נמי דמי שבחיה כגון שגמר וסמנין דבעל הבית קודם שבחא כלי דסמנין הוא דמשבחי ליה ולבע שכיר בעלמא הוא וולמי חומן שסמנין שלו קודם בשבח כלי ואין משלם אלא דמי למרו: **דחויי מדחי ליה.** כלומר ממתניתין לא תסייעיה ולא משום דגשמע מינה דשמואל פליג אלרב אסי: **אמתי עובר.** הא זבוני קא מזבן ליה ניהליה ולא שכירות היא: **בגרדא דסרבלא.** פלוקי"ר בגדים: **לבטושי.** פלאר"ש בלע"ז ושכרו לדרכה והשתא עמו שכוש הדלייכות כל דלייכה בשעה דשכיר יום הוא ולא קבלן לליקני בשבחא: **ולמאי דסליק לדעשה מעיקרא דלא אגריה למיגן בטושי.** וקבלנות הוא וקשני עובר: **מסייע ליה לרב אסי.** לא גרסינן ניחא: **נימא פליגא דרב אסי אדרב אסי.** דמדקאמר עובר קשבר אין חומן קונה בשבח כלי ולא זביני ניהו וכיון דלא קני בשבחא היכא דשתן לו עליה לעשות מהן תיבה ועשאה ושיבחה משלם תיבה: **בשליחא דאיגרתא.** דקבלנות היא שלא שכרו ליום שלא לזוליך לו לאגרת למקום פלוני דהיינו דהיכי קאמר רב אסי דעובר דליכא שבחא לליקני: **עשה לי שירין.** למידין משלי ולקלם לך בשכר פעולתך: **ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף.** כיון שעשה שכרו לפרוטה שתחייבה לו מיד פרוטה והוא ליה מלוה גבה ואי נאו לחומן קונה בשבח כלי משום שכירות לא ליתא ר"ת דתשקלם דהמקדש במלוה אינה מקודשת דמלוה להוצאה ניתנה[ה] ואינה בעין אלא משום דקשבר חומן קונה בשבח כלי וכי יהיב לה ניהליה מקדשה בשבחא [מה] דאית ליה בגוויה אף על פי שלא נתן לה ממון אחר ורבנן סברי לא קני ואינה מקודשת עד שיגיע ממון אחר לידה: **אינה לשכירות אלא לבסוף.** כי מהדר ליה ניהליה הלכך לאו מלוה הוא:

רבא

מיפלגי רבי מאיר סבר אין לשכירות אלא לבסוף ורבנן סברי יש לשכירות מתחילה ועד סוף ואי בעית אימא דכולי עלמא ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף והכא במקדש במלוה אינה מקודשת סבר המקדש במלוה מקודשת ורבנן סברי[ז] המקדש במלוה אינה מקודשת רבא

ועד סוף. לאי אינה אלא לבסוף כיון שגמרה כל המלאכה שאין מתחייב שכרו יחד ואי נאו לה בתורת קדושין לא מהני מלוה ואין לדקדק מכאן דכן הלכה דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף כיון דלא מצי למימר בע"מ לאבד לאיה מפ"ק דע"ז (דף יט: ושם[ח]) גבי הגיע לכיפה שמעמידין בה ע"ז לשכר לבעותה וקאמר בגמרא שם בגה שכרו מותר ומפרש טעמא משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף אימא מיתסרא במכוש אחרון מכוש אחרון ליה בה שוה פרוטה ולימא דפליג שתם משמע דהכי הלכתא ומע"ג דקיי"ל דשכירות אין משתלמת אלא לבסוף אפי' למ"ד ישנה מודה דאין משתלמת אלא לבסוף דנפקא לן בפ"ק (ב"מ דף פה. ושם) מדכתיב כשכיר שנה בשנה שכירות של שנה זו אין משתלמת אלא לשנה אחרת והא דאמר נמי דפועל יכול לחזור בו אפי' בחצי היום הוי אפי' למ"ד אינה אלא לבסוף דכשחזר בו ואין רוצה לפעול יותר מן הוא הסוף ולא ס"ל בפלוגתא דישנה לשכירות ואין לשכירות אלא לעניין הך דשמעתא אי הוי מלוה אי לאו ולעניין הכא הוי ע"ז:

רבי מאיר סבר המקדש במלוה מקודשת. ותימה בפרק ג' דקדושין (דף מז.) אמר רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר מלוה הרי היא כפקדון ואם לא נתחייב היאנו אלא לבסוף אינה מקודשת משום דאין בעין ואין סברת לומר דמה שהחזיר לה המזמים חשיב כמלוה בעין דאין חומן קונה בשבח כלי ועוד דאם כן אמאי אין מקודשת לרבי מאיר

הבא במאי עסקינן בצמר וסמנין דבעל הבית. הו"מ למיפרך מאי דוחקיה לחוקמי בגמר וסממנין דבעל הבית ולוקמ בשעת נפילה לוקמה בסממנין דפועל ואפילו לאחר נפילה אלא משום דאית ליה עדיפות למיפרך:

דאגריה לביטשי. פי' בקונטרס שהתנה עמו שכוש הדלייכות כל דלייכה בשעה דשכיר יום הוא ולא קבלן לליקני בשבחא כלי מצי אמר ליה בשעה שבאת לשכור ממני לא היה כאן כוש הדלייכות ואי לאו שהקדיחו לאחר נפילה דאיכא שבחא ושמע מינה אומן קונה בשבח כלי אמר שמואל הכא במאי עסקינן כגון שהקדיחו בשעת נפילה דליכא שבחא אבל הקדיחו לאחר נפילה מאי נותן לו דמי צמרו ושבחו לימא שמואל הכא ליית היה דרב אסי אמר לך שמואל הכא במאי עסקינן כגון דצמר וסמנין דבעל הבית וצבע אגר ידיה הוא דשקיל אי הכי נותן לו דמי צמרו וסמנין מיבעי ליה אלא שמואל דחויי קא מדחי ליה תא שמע [א]הנותן טליתו לאומן גמרו והודיעו אפילו מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר עליו משום [ב]לא תלין נתנה לו בחצי היום כיון ששקעה עליו החמה עובר עליו משום בל תלין ואי ס"ד אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר משום בל תלין אמר רב מרי בריה דרב כהנא בגרדא דסרבלא דליכא שבחא סוף סוף למאי יהבה נהליה לרכובי כיון דרכיבה היינו שבחא לא צריכא דאגריה לביטשי ביטשא ביטשא במעתא דהיינו שכירות ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דלא אגריה לביטשי מסייע ליה לרב ששת דבעו מיניה מרב ששת [ג]קבלנות עובר עליו משום בל תלין או אינו עובר ואמר להו רב ששת [ב]עובר לימא דרב ששת פליגא אדרב אסי אמר שמואל בר אחא בשליחא דאיגרתא לימא כתנאי [ג]עשה לי שירים נזמין וטבעות ואקדש לך כיון שעשאן מקודשת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [ג]אינה מקודשת עד שיגיע ממון לידה מאי ממון אילימא אותו ממון מכלל דר"מ סבר אותו ממון לא אלא במאי מקדשא אלא פשיטא מאי ממון [ד]ממון אחר וסברוה דכולי עלמא [ה]ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ודכולי עלמא [ו]המקדש במלוה אינה מקודשת מאי לאו באומן קונה בשבח כלי קמיפלגי דר"מ סבר אומן קונה בשבח כלי ורבנן סברי [ז]אין אומן קונה בשבח כלי לא דכולי עלמא אין אומן קונה בשבח כלי אלא הכא בישנה לשכירות מתחילה ועד סוף קא

ואיבעית אימא דב"ע [ח]ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ומ"ש הכא דאיכא שבחא ומ"ש הכא דליכא שבחא דהכא אגריה לביטשי ביטשא ביטשא במעתא דהיינו שכירות ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דלא אגריה לביטשי מסייע ליה לרב ששת דבעו מיניה מרב ששת [ג]קבלנות עובר עליו משום בל תלין או אינו עובר ואמר להו רב ששת [ב]עובר לימא דרב ששת פליגא אדרב אסי אמר שמואל בר אחא בשליחא דאיגרתא לימא כתנאי [ג]עשה לי שירים נזמין וטבעות ואקדש לך כיון שעשאן מקודשת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [ג]אינה מקודשת עד שיגיע ממון לידה מאי ממון אילימא אותו ממון מכלל דר"מ סבר אותו ממון לא אלא במאי מקדשא אלא פשיטא מאי ממון [ד]ממון אחר וסברוה דכולי עלמא [ה]ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ודכולי עלמא [ו]המקדש במלוה אינה מקודשת מאי לאו באומן קונה בשבח כלי קמיפלגי דר"מ סבר אומן קונה בשבח כלי ורבנן סברי [ז]אין אומן קונה בשבח כלי לא דכולי עלמא אין אומן קונה בשבח כלי אלא הכא בישנה לשכירות מתחילה ועד סוף קא

אלא במאי מקדשא. תוי"ט דסבר שתן שתין מקודשת כמה שמואל לה שכרו לפי' לא יהא חומן קונה בשבח כלי שלא מלוה יש לו עליה והוא מוחל לה אין מקודשת שתין לעתה להתקדש עד שיבאו השילשים והמזמים לידה ועוד תוי"ט ונראה לו עיקר שאפי' שניהם רוצים שיחולו קודם הגעת ממון לידה אינה מקודשת מע"פ שמתחייבת לו לאמון לאמון לפי שישנה לשכירות מתחילה ועד סוף כיון שתין יכול למופעה בדין שכרו עד שיגיע הממון לידה ואין תשוב כנותן לה כלום ממחילתו על שתנת שעה שיכול למופעה בדין:

ואיבעית אימא דב"ע ישנה לשכירות מתחילה

סו א ב מיי' פי"ט מהלכות שכירות הלכה ג סמג לאוין קפג טוש"ע מ"מ סימן שלט סעיף ו:

סז ג ד מיי' פ"ה מהל' מלוה הלכה כ סמג עשין מח טוש"ע חה"ע סימן כח סעיף טו ופכג"ה סח:

סח ה מיי' שם הלכה כ סמג שם טוש"ע שם:

סט ו מיי' וסמג שם טוש"ע חה"ע שם סעי' ז:

ע ז מיי' פ"ל מהלכות שכירות הלכה ד ועי' בהשגות ופמ"ש סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סימן שו סעיף ג [ול אלפס ב"מ פ"ט דף קלד ועיין בטוש"ע חה"ע סימן כח סעיף טו בהג"ה]:

ח) ב"מ קיב., ג) ג"ז שם, ג) קדושין מח., ד) [קדושין ו: ושם"ן, ה) [קדושין מז.], ו) [ל"ה לומן], ז) [ועיין תוספות נדה לג: ד"ה כיון], ח) [ל"ה אלמא].

תורה אור השלם

1. לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר: ויקרא יט יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ישנה וכו' וכי יהיב להו ניהלה מקדשה: (ב) תוס' ד"ה נמצאת אימא וכו' אלא כשגמרה מתחייב שכרו אלא הכל ביחד כשגמרה כל המלאכה ועי' מוהל כ"ל:

לעזי רש"י

פלוקי"ר [פלוקי"ר]. לסרוק (צמר). פלאר"ש [פולידורי"ש]. דריכות (לשם כיבוס).

מוסף רש"י

והקדיחו יורה. שרפתו יורה, שהרתיחו יומר מדי (לקמן ק:). נותן לו דמי צמרו. והכל ליכא שבחא כלל, דהא נשרף לגמרי וליכא למימר שם השבח יומר (שם). קבלנות. שומן שקיבל עליו לעשות מלאכה כך וכך ולא לשכירות ימים (ב"מ קיב.). שיירין. שעועה (במדבר לג) מתרגמינן שירין (קדושין מח.). ואקדש אני לך. בשכר פעולתך, שהזכה משלה הוא (שם). אילימא אותו ממון. שיחזירם לה לאחר שגמרם (שם). מכלל דר"מ סבר אותו ממון לא. כתמיה לומר מעכל לרבון שנשתלן דקאמר ר"מ שעיפ שלא נתן לידה קא מתחה מלא במעי מקדשה (שם). ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף. שומן המקבל עליו לעשות בשכר, לא תמרינן בגמר המלאכה הוא קונה כל השכירות, אלא כל פרוטה ופרוטה לשעה קמא קמע קני ליה מגרע (ע"ז יט:) כל פרוטה ופרוטה כשגמרה מתחייב בה בעל המלאכה לפועל בשכירות עשוי המלאכה, הלכך כשמחזירן לה הוה הוא לה מלוה למפרע (קדושין מח.). המקדש במלוה. לאחר לה התקדשי לי במלוה שהלויתיך (שם ז:) שמחל לה מלוה שחייבת לו (כתובות עד.). אינה מקודשת. אפילו ישנה בעין (קדושין מז.) למעשה שלוותה ניתנה להוצאה, וכשהוא קיימת ושמחל לאו מידי יהיב לה (כתובות עד.) דקיימה מעשה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קדושין ומלוה להוצאה ניתנה וכבר הן אלה ומעות אחריס היא מיחנה לו (קדושין ו:). באומן קונה בשבח כלי. כלומר שכר קמיפלגי. כלומר שכר בשלא התנה להיות שכיר יומים אלא קבלן, שקבל עליו לגמור המלאכה בך וכך, ואומן קבלן כשמשכיחו ועשה מן הזהב כלי קונה לוכות בכלי כשהוא משכיחו קמיפלגי, ר"מ סבר אומן קונה בשבח כלי, ואין זו לומר ישנה לשכירות כו', דכל מה שמשכיח אינו מלוה על הבעלים אלא בכלי הוא זוכה, וכשמחזירו לו בשכר הקלוב, הרי שעשה הרי הוא כמוכרו לו, ורבנן סברי אין אומן קונה כו' והכי הוא בשכר שכירות (שם מח:). אין לשכירות אלא לבסוף. כשמחזירן לו והכי לשם קדושין הוא מוחלו אלא כאן מלוה כשמחזירן לה (שם) כלומר בשתחזרו נשך (ב"מ סה.) כשכיר שנה בשנה, שכירות שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת (ב"מ קי:).